

Nr 143.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i civila avlöningsreglementet, militära avlöningsreglementet och manskapsavlöningsreglementet, m. m., jämte i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

I propositionen nr 216 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen att godkänna vid propositionen fogade förslag till ändring av vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8), militära avlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 275) samt manskapsavlöningsreglementet den 21 juni 1940 (nr 652).

I samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i förenämnda statsrådsprotokoll förordats

övergångsvis medgiva undantag från gällande av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda semesterbestämmelser,

meddela föreskrifter angående reglering av avlöning för beställning på reservstat, som sammanträffar med tjänstepension för beställning på aktiv stat eller med reservpension eller däremot svarande engångsbelopp,

besluta om utbetalning av flygtillägg i vissa fall,

besluta angående lönetursrätt i vissa fall för häradskrivare,

besluta i fråga om ersättning åt ordinarie lärare vid folk- och småskoleväsendet vid viss vikariatstjänstgöring under ferietid,

meddela föreskrifter i fråga om avlöning å civil befattning under tjänstledighet för militär tjänstgöring

samt för budgetåret 1944/45 meddela särskilda avlöningsföreskrifter vid eventuell övergång till krisadministration.

I samband med Kungl. Maj:ts ovannämnda förslag har utskottet till behandling förehått en motion, för vilken redogörelse lämnas vid punkten 14:o) i det följande.

1:o) **Vissa jämkningar i civila och militära avlöningsreglementena samt manskapsavlöningsreglementet, betingade av ändrad organisation av försvarets centrala förvaltning m. m.** Enligt vissa bestämmelser i civila och militära avlöningsreglementena samt manskapsavlöningsreglementet skola vissa befogenheter tillkomma arméförvaltningens civila departement, marinförvalt-

ningen eller flygförvaltningen. Sedan försvarsväsendets centrala förvaltning genom beslut av 1943 års riksdag undergått viss omorganisation, har huvuddelen av de uppgifter i allmänt administrativt avseende, som tidigare tillkommit nämnda myndigheter, från och med den 1 januari 1944 uppdragits åt försvarets civilförvaltning. Med anledning härav föreslås den jämkningen av nyssberörda avlöningsbestämmelser, att ifrågavarande befogenheter skola tillkomma vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. Det förutsättes ankomma på Kungl. Maj:t att genom instruktionsbestämmelser fördela arbetsuppgifterna på de olika centrala förvaltningsmyndigheterna.

De övriga under denna punkt föreslagna jämkningarna av civila avlöningsreglementet och manskapsavlöningsreglementet äro betingade av tidigare vidtagna eller i det följande angivna förslag till ändringar i vederbörande reglementen.

2:o) **Vissa frågor om semester.** Under förevarande punkt föreslås införande i civila avlöningsreglementet av de med stöd av fjolårets riksdagsbeslut meddelade bestämmelserna om semestertidens längd för ordinarie sjuksköterskor vid garnisonssjukhusen.

Vidare föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att övergångsvis medgiva undantag från gällande, av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda semesterbestämmelser. Förslaget är närmast föranlett av önskemålet att bereda tre vid garnisonssjukhuset i Boden anställda sjuksköterskor, som övergått från extra ordinarie anställning i lönegraden MEo 7 till ordinarie anställning i lönegraden A 7, möjlighet att behålla dem tidigare tillerkänd förmånligare semesterrätt. Det förutsättes emellertid, att bemyndigandet skall av Kungl. Maj:t begagnas även i andra likartade fall.

Slutligen föreslås, att militärläkare på aktiv stat, vilken i sitt arbete å röntgenavdelning vid garnisonssjukhus sysslar med röntgen, skall kunna utan hinder av de allmänna semesterbestämmelserna i 16 § militära avlöningsreglementet beredas semesterförmåner, som närmare ansluta sig till dem, som gälla för viss med röntgen eller radium sysselsatt personal vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Bestämmelser i ämnet föreslås införda i militära avlöningsreglementet.

3:o) **Fråga om införande av ferier för lärarpersonal vid statens anstalt för fallandesjuka.** Den vid statens anstalt för fallandesjuka anställda lärarpersonalen, vilken utgöres av lärarinnor i lönegraden A 11 och slöjdlärare i lönegraden A 10, äro berättigade till semester enligt de allmänna bestämmelserna därom i civila avlöningsreglementet. Skolundervisningen vid anstaltens skolhem fortgår emellertid allenast 40 veckor årligen. Enär arbetsförhållandena vid anstalten ansetts medgiva, att lärarpersonalen utan olägenhet kan befrias från tjänstgöring längre tid än som är möjligt med nu föreskriven semester, föreslås att i stadgan för statens anstalt för fallandesjuka skall införas en föreskrift av innebörd, att lärarpersonalen, i den mån så utan olägenhet kan ske med hänsyn till göromålsens behöriga gång och utan

att vikarie erfordras, få enligt direktionens bestämmande under tid, då undervisning icke pågår, i stället för semester åtnjuta ferier under högst 8 veckor årligen. I samband därmed föreslås, att i 52 § 10 mom. civila avlöningsreglementet intages en bestämmelse, att lärare årligen i stället för semester få åtnjuta ferie i enlighet med vad i anstaltens stadga finnes föreskrivet.

4:o) **Upphävande av viss föreskrift angående löneklassplacering av länsveterinärer.** Sedan länsveterinärtjänsterna från och med budgetåret 1942/43 uppflyttats från lönegraden A 22 till lönegraden A 24, har den i 56 § 7 mom. 2 punkten civila avlöningsreglementet av rekryteringshänsyn meddelade bestämmelsen om löneklassplacering för länsveterinär, som omedelbart före tillträdet till befattningen innehåft distriktsveterinärtjänst och i denna tjänst åtnjutit lön enligt högsta löneklassen, ansetts kunna upphävas.

5:o) **Överdirektörs vid postverket återgång till förut innehavd befattning.** Enligt 58 § 1 mom. 3 punkten civila avlöningsreglementet äger Kungl. Maj:t befogenhet medgiva, att tjänsteman, vilken förordnats som postsparbankschef men vilkens förordnande upphört utan att efterföljas av förnyat förordnande må återgå till ordinarie befattning inom den lönegrad han före förordnandet tillhörde, ävensom besluta därav betingad tillfällig ökning av antalet ordinarie tjänster.

I en till riksdagen den 11 februari 1944 avlåten proposition, nr 96, har Kungl. Maj:t bland annat föreslagit, att en befattning såsom överdirektör i lönegraden C 10 inrättas vid postverket från och med den 1 juli 1944. Nämneda förslag har numera av riksdagen bifallits.

I anslutning härtill föreslås, att berörda bestämmelser i civila avlöningsreglementet utvidgas till att omfatta jämväl tjänsteman, som förordnats såsom överdirektör.

6:o) **Vissa jämkningar i gällande särskilda avlöningsbestämmelser för tjänstemän vid konjunkturinstitutet.** I anslutning till vad som för nästkommande budgetår föreslagits i propositionen nr 109 till innevarande riksdag beträffande personalförteckningen vid konjunkturinstitutet — vilken proposition blivit av riksdagen bifallen — har tjänstebenenämningen sakkunnig och ledare för institutets undersökningar i 61 § civila avlöningsreglementet föreslagits ändrad till professor och ledare för institutets undersökningar.

7:o) **Förening av reservpension med lön för militär eller civilmilitär beställning på aktiv stat eller reservstat, m. m.** Enligt föreskrifter i civila och militära avlöningsreglementena skall vid sammanträffande av lön och pension eller av flera pensionsförmåner — efter prövning av Kungl. Maj:t — viss reduktion av de sammanlagda förmånerna äga rum.

Gemensamt för omförmälda bestämmelser är, att de icke ha avseende å fall, där med lön, tjänstepension eller tjänstelivränta sammanträffar årlig pension

eller däremot svarande engångsbelopp på grund av anställning i krigsmaktens reserver. Bestämmelse saknas också om befogenhet för Kungl. Maj:t att reducera lön för beställning tillhörande krigsmaktens reservstater, vilken sammanträffar med reservpensionsförmån.

Emellertid gäller, att anställning i reserven icke får innehavas samtidigt med militär eller civilmilitär beställning på aktiv stat eller reservstat. Med nämnda ståndpunkt skulle därför icke stå i god överensstämmelse att den, som övergår från militär eller civilmilitär beställning på aktiv stat eller reservstat till anställning i reserven eller omvänt, finge uppbära oreducerade förmåner för båda anställningarna. Vissa anordningar, som vidtagits för förhindrande av att dubbla förmåner åtnjutas i dessa fall, ha icke verkat på fullt tillfredsställande sätt. Kungl. Maj:t har därför föreslagit reglerande åtgärder i nämnda syfte.

Departementschefen har bland annat anfört följande.

Av nu anförda skäl torde Kungl. Maj:t böra äga befogenhet att reglera löne- och pensionsförmånerna för militära och civilmilitära beställningar på aktiv stat eller reservstat jämväl då de sammanträffa med reservpensionsförmån. Befogenheten torde böra utövas i överensstämmelse med den av statsmakterna intagna ståndpunkten till frågan om reglering av sammanträffande förmåner, som utgå på grund av anställningar, vilka icke fått förenas. Förmånerna för beställning på aktiv stat eller reservstat — lön samt tjänstepension eller tjänstelivränta — böra i princip minskas med reservpensionen. Då den tid, varunder löne- och pensionsförmåner utgå för beställningen, icke sammanfaller med den tid, varunder reservpensionen utgår, exempelvis där reservpension uttagits i form av kapitalbelopp, böra reservpensionsförmånerna för ifrågavarande ändamål omräknas till en mot deras kapitalvärde svarande livränta, beräknad att utgå under förstnämnda tid; omräkning bör emellertid icke ske av rörligt tillägg på årlig reservpensions grundbelopp.

För den avsedda regleringen erfordras ändring av 2 § 2 mom. militära avlöningsreglementet samt bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i ämnet beträffande reservstatspersonal. De jämkningar i gällande pensionsbestämmelser, som äro erforderliga för ifrågavarande reglering, ha i annat sammanhang underställts riksdagen.

I detta sammanhang begäres härutöver bemyndigande för Kungl. Maj:t att reducera lön för beställning på reservstat, då den sammanträffar med pension för beställning på aktiv stat.

8:o) Löneklassplacering vid befordran till lägsta underofficersbeställning eller beställning såsom överfurir eller höghåtsman. Vissa bestämmelser i syfte att utjämna verkningarna i lönehänseende av föreliggande skiljaktigheter i befordringstur vid olika truppförband ha meddelats i 12 § 2 mom. militära avlöningsreglementet. Där så är för beställningshavaren förmånligare än en löneklassplacering enligt eljest tillämpliga bestämmelser skall han i lägsta underofficersbeställning placeras i löneklass, som om beställningen tillträtts senast vid viss angiven tidpunkt. I fråga om valet av denna tidpunkt föreligger olikhet mellan de bestämmelser, som gälla för beställningar vid

olika försvarsgrenar. En gemensam utgångspunkt är dock, att underofficersbefordran under normala förhållanden skall vinnas efter en sammanlagd anställningstid vid krigsmakten av omkring 9 år.

Genom 1942 års försvarsbeslut ha sådana organisatoriska förändringar inträtt eller väntas inträda, att bestämmelserna i 12 § 2 mom. militära avlöningsreglementet i den nuvarande lydelsen icke i allt tillgodose sitt syfte. I anledning härav ha vissa jämkningar och kompletteringar i nämnda lagrum ansetts erforderliga. I sådant hänseende föreslås, att bestämmelserna utformas på sådant sätt, att löneklassplaceringen sker såsom om underofficersbeställningen tillträtts efter 9 års fast anställning vid krigsmakten, dock tidigast vid uppnådda 27 års ålder. En sådan lösning skulle äga fördelen att i viss mån utjämna verkningarna i lönehänseende av skiljaktigheterna i befordringstur icke blott vid olika truppförband utan även inom olika försvarsgrenar. I oförmälda tid av 9 år föreslås skola få inräknas jämväl sådan tid, som vederbörande enligt beslut, meddelat med stöd av 7 § 1 mom. manskapsavlöningsreglementet, ägt för löneklassplacering i beställning tillhörande löneplan Ma tillgodoräkna sig på samma sätt som om han därunder innehåft fast anställning.

I anslutning härtill föreslås beträffande 7 § 3 mom. manskapsavlöningsreglementet — vilket lagrum innehåller liknande bestämmelser med avseende å löneklassplacering av den, som tillträder beställning tillhörande löneplan Mb, d. v. s. beställning såsom flaggkorpral, överfurir eller högbåtsman — viss jämkning av i huvudsak endast formell natur varjämte en särskild föreskrift såsom numera obehövligen anses kunna utgå. Enär specialbestämmelser tidigare saknats för fall där — såsom från och med den 1 juli 1942 varit möjligt — beställningshavare tillhörande löneplanen Ma befordrats till beställning såsom underofficer av 2. graden vid marinen eller såsom musiksergeant vid flygvapnet föreslås slutligen meddelande av viss bestämmelse i berörda avseende.

9:o) Fråga om flygtillägg till vissa civilmilitära beställningshavare. I 27 § militära avlöningsreglementet samt i anslutning därtill av Kungl. Maj:t utfärdade tillämpningsföreskrifter meddelas bestämmelser om särskilda förmåner vid flygtjänstgöring. Sålunda utgår till viss flygande personal flygtillägg med visst belopp för månad räknat under förutsättning att vederbörande fullgör flygning minst 3 dagar i varje månad, eller ock flygtraktamente för dag vid flygning i mindre omfattning. Såvitt angår civilmilitära befattningshavare kan flygtillägg utgå till flygingenjör i någon av lönegraderna Ca 24, 26 eller 27, om han är kommenderad i befattning som provflygare eller kontrollflygare.

I gällande personalförteckning för flygvapnet finnas upptagna civilmilitära beställningar såsom flygdirektör i lönegraderna Ca 28 och Ca 30. Ett visst antal av sagda beställningshavare avses skola fullgöra flygningstjänstgöring. Vidare finnas å flygförvaltningens personalförteckning upptagna tjänster såsom flygöverdirektör i lönegraden Cb 3. På innehavarna härav

ankomma vissa ärenden av teknisk art, vilkas handläggning under vissa förhållanden kunna förutsätta deltagande i flygning. För möjliggörande av att flygtillägg må kunna utgå jämväl till nu nämnda beställningshavare har ändring i nämnda syfte ansetts böra vidtagas i militära avlöningsreglementet med giltighet från och med den 1 juli 1944. Det förutsattes ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilken minsta omfattning flygning skall fullgöras för att förmånen skall få åtnjutas. Där särskilda skäl föreligga skall Kungl. Maj:t enligt förslaget äga medgiva utbetalande av dylikt tillägg även för innevarande budgetår.

10:o) **Fråga om lönetur för vissa häradsskrivare.** Den 14 maj 1943 utfärdade Kungl. Maj:t fullmakt för 63 av de omkring 90 häradsskrivare, vilka under åren 1923—1942, i avvaktan på en lösning av häradsskrivarnas löne-regleringsfråga, tillsatts allenast på förordnande. Även under tiden därefter har ett mindre antal erhållit fullmakt.

Ordinarie häradsskrivare är berättigad till två ålderstillägg om vardera 500 kronor, som utgå efter 5 respektive 10 tjänstår. Till tillförordnad häradsskrivare utgår icke ålderstillägg.

För de nu utnämnda häradsskrivarna har fråga uppkommit om tillgodoräkning av tidigare tjänstgöring för erhållande av ålderstillägg. Det har härvid visat sig att gällande bestämmelser för dylik tillgodoräkning (kungörelsen den 15 juni 1922, nr 373) verka i hög grad ojämnt. Sålunda kunna de nuvarande reglerna medföra, att den, som före häradsskrivarutnämningen varit innehavare av ordinarie statstjänst, på denna grund kommer i sämre ställning beträffande tillgodoräkning av förordnandetiden. För att önskvärd likformighet i regleringen av tillgodoräkningsfrågan skall kunna vinnas hemställas om riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att vid bestämmandet av löneturen för ordinarie häradsskrivare göra undantag från 1922 års bestämmelser.

11:o) **Fråga om ersättning åt ordinarie lärare vid folk- och småskoleväsendet vid viss vikariatstjänstgöring under ferietid.** Enligt 17 § folkskolans avlöningsreglemente den 30 juni 1942 (nr 619) skall ordinarie folkskollärare eller småskollärare, som uppehåller förordnande å annan folkskolläraryrspektive småskolläraryrspektive tjänst, å ena sidan åtnjuta avlöning såsom om den uppehållna tjänsten vore ordinarie och läraren ordinarie innehavare av densamma men å andra sidan å sin egen tjänst avstå samtliga löneförmåner.

I en den 15 januari 1943 dagtecknad skrivelse har *styrelsen för Sveriges folkskolläraryrforbund* anhållit, att ordinarie lärare vid folk- och småskolor, som utan att åtnjuta tjänstledighet från den ordinarie tjänsten uppehålle förordnande å annan motsvarande befattning, därvid måtte berättigas erhålla dels oavkortad lön för den ordinarie tjänsten, dels ock skälig ersättning för tjänstgöringen å den icke-ordinarie befattningen. I skrivelsen har bland annat anförts, att de nuvarande bestämmelserna innebära, att ordinarie lärare, som under ferier uppehåller annan motsvarande lärartjänst, får göra detta utan någon som helst ersättning.

Ehuru det väl kan anses vara riktigt, att ordinarie lärare icke under ferier skall uppehålla annan lärarbefattning, måste det i nuvarande läge, då på grund av de omfattande militärinkallelserna stor brist råder på korttidsvikarier, vara ett skolans intresse, att möjlighet beredes för ordinarie lärare att under sina ferier mottaga vikariatsförordnande och jämväl erhålla skälig ersättning härför.

Över framställningen ha yttranden avgivits av skolöverstyrelsen, allmänna lönenämnden och statskontoret.

Statskontoret har ansett att bifall till framställningen vore ägnat att ingiva starka principiella betänkligheter. Att märka vore nämligen, att den förhållandevis långa tid, varunder en lärare åtnjöte ledighet med bibehållna avlöningsförmåner (ferietiden) föranletts av undervisningstekniska skäl och att läraren principiellt sett syntes få anses pliktig att utan särskild ekonomisk kompensation underkasta sig den avkortning av ferierna, som eventuellt kunde finnas vara av behovet påkallad. Lärare vid universitet och högskolor hade också i vissa fall måst vidkännas en ganska avsevärd minskning av ferietiden utan att erhålla särskild gottgörelse härför. Såvitt statskontoret hade sig bekant, syntes det icke heller ha inträffat, att en stats-tjänsteman, som på grund av en temporär ökning av arbetsbördan nödgats avstå en del av sin semester, medgivits särskild ersättning i form av »dubbelavlöning» under sålunda förlorad ferietid. Då ett tillmötesgående av den nu föreliggande framställningen i realiteten skulle innebära, att folkskollärare medgäves »dubbelavlöning» under här avsedda förordnanden, måste statskontoret avstyrka bifall till framställningen.

Beträffande innehållet av *övriga yttranden* får utskottet hänvisa till propositionen (s. 29—31).

Departementschefen har anfört följande.

Såsom av det föregående framgår, ha olika meningar gjort sig gällande i fråga om det sätt, varpå avlöningen för ordinarie lärare vid folk- och småskoleväsendet bör bestämmas för tid, då hans dels åtnjuter ferier å sin ordinarie lärarbefattning eller å extra ordinarie lärarbefattning, som han innehar med frånträdande av lönen å den ordinarie befattningen, dels ock uppehåller annan lärarbefattning än den, varå ferier sålunda åtnjutas. Å ena sidan har anförts, att skälig ersättning borde få utgå i anledning av vikariatstjänstgöringen, då denna fölle utanför lärarens tjänstgöringsskyldighet. Häremot har å andra sidan invänts, att ferietiden vore betingad av undervisningstekniska förhållanden och att läraren principiellt finge anses pliktig att utan särskild ekonomisk kompensation underkasta sig den avkortning av ferierna, som eventuellt kunde finnas vara av behovet påkallad.

För egen del anser jag, att, även om principiella skäl kunna tala för den sistnämnda ståndpunkten, lärare, som under ferier fullgör tjänst å annan befattning, bör beredas skälig gottgörelse främst för täckande av de merkostnader, som i allmänhet torde föranledas av denna tjänstgöring. Jag anser mig därför böra förorda, att lärare i här avsett fall medgives att dels behålla oavkortad lön för den ferieberättigande tjänsten, dels ock erhålla viss ersättning för den uppehållna befattningen. I betraktande av att behov av här avsedd vikariatstjänstgöring i stort sett endast torde föreligga under rådande extraordinära förhållanden med militärinkallelser i större omfattning, vill jag föreslå, att åtgärder i syfte att ernå en reglering i avsedd riktning åtminstone för närvarande vidtagas provisoriskt vid sidan av gällande avlöningsreglemente. Jag förordar, att Kungl. Maj:t inhämtar riks-

dagens bemyndigande att meddela bestämmelser i ämnet. Vad beträffar storleken av den särskilda ersättningen torde i allmänhet under nuvarande förhållanden icke vara något att erinra mot de av skolöverstyrelsen och allmänna lönenämnden föreslagna beloppen, 12 kronor för dag vid vikariat å folkskollärartjänst och 8 kronor för dag vid vikariat å annan befattning. Det synes emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma ersättningsgrunderna, med avvikelser i mån av behov från de nu angivna.

Vad här föreslagits bör i första hand gälla med avseende å vikariatstjänstgöring under ferietid, som infaller efter den 1 juli 1944. Bemyndigandet bör emellertid anses innefatta befogenhet för Kungl. Maj:t att, efter prövning av föreliggande förhållanden, förordna om reglering efter enahanda grunder av avlöningen för vikariatsstjänstgöring under ferietid, som infallit före nämnda tidpunkt men efter ikraftträdandet av folkskolans avlöningsreglemente.

12:o) Avlöning under tjänstledighet för militär tjänstgöring. I civila och militära avlöningsreglementena och icke-ordinariereglementena, folkskolans avlöningsreglemente samt avlöningsreglementena för nomadlärare och för de högre kommunala skolorna finnas bestämmelser meddelade i fråga om rätt att åtnjuta avlöning under tjänstledighet för militärtjänstgöring. Avlöningsreglementenas bestämmelser ha i viss omfattning satts ur kraft genom särskilda föreskrifter avseende tiden för förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering.

De organisatoriska förutsättningar, på vilka berörda i fredstid gällande bestämmelser vila, ha genom de nya bestämmelser om värnpliktstjänstgöring och befälsutbildning, som innefattas i 1941 års värnpliktslag eller meddelats med stöd av denna eller i anslutning till 1942 års försvarsbeslut, undergått en väsentlig förskjutning. Sålunda ha landstormsövningarna i samband med upphävande av indelningen i beväring och landstorm ersatts med en efterutbildningsövning, vilken skall äga rum före utgången av adertonde året efter inskrivningsåret och omfatta 30 dagar. Vad angår de värnpliktigas befälsutbildning vilar den nya värnpliktslagen på grundtanken om nödvändigheten att taga de värnpliktiga i anspråk såsom befäl i väsentligt större utsträckning än tidigare varit fallet. Viss efterutbildning har sålunda ansetts ofrånkomlig för att säkra användbarheten under hela värnpliktstiden. I samband härmed har frivillig befälsutbildning anknutits till den obligatoriska utbildningen. Sådan utbildning sker i form av repetitionskurser och befodringskurser, uppdelade på omgångar under två på varandra följande år. Dylika kurser komma att anordnas från och med budgetåret 1944/45. Jämväl under innevarande budgetår kommer viss dylik utbildning att äga rum.

Med anledning av nämnda ändrade utbildningsförhållanden har en omprövning ansetts erforderlig av frågan om avlöning å civil befattning i statens tjänst eller vid det statsunderstödda skolväsendet under tjänstledighet för militär tjänstgöring. Intill dess resultatet av en dylik omprövning kan föreligga förutsättas vissa provisoriska bestämmelser få gälla. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att meddela föreskrifter i ämnet av innehåll, att lön med B-avdrag må av ordinarie och extra

ordinarie tjänstemän åtnjutas under högst 32 dagars ledighet för budgetår för genomgående av föreskriven repetitionskurs eller befodringskurs eller annan därmed jämställd kurs eller övning. Vidare skulle extra ordinarie tjänsteman erhålla lön med B-avdrag under tjänstledighet för efterutbildningsövning.

I detta sammanhang har jämväl upptagits frågan om ändring i gällande bestämmelser rörande avlöningen å civil befattning för värnpliktig tjänsteman, som i anledning av förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering vid försvarsväsendet fullgör tjänst såsom officer av sjövärnsskåren eller såsom officer eller underofficer vid svenska röda korsets sjukvårdstrupper. De nu gällande bestämmelserna innebära, att värnpliktig statstjänsteman under dylik tjänstgöring i princip äger å sin civila befattning åtnjuta lön enligt bestämmelserna för värnpliktstjänstgöring — eller alltså, vad angår ordinarie och extra ordinarie tjänsteman, åtnjuta lön med B-avdrag — men att den sålunda beräknade avlöningen skall, därest månadslön enligt krigsavlöningsreglementet utgår med större belopp än som gäller för värnpliktiga, minskas i motsvarande mån. I stället har den s. k. minimiregeln ansetts böra tillämpas i nämnda fall, d. v. s. tjänstemannen skall äga att av lönen å den civila befattningen uppbära så stor del, som överstiger vad som utgår i månadslön enligt krigsavlöningsreglementet. Kungl. Maj:t har hemställt om riksdagens bemyndigande att meddela föreskrift av nu angivet innehåll.

Det bemyndigande att i olika hänseenden meddela ändrade föreskrifter i fråga om avlöning under tjänstledighet för militär tjänstgöring, som Kungl. Maj:t i enlighet med det anförda inhämtat, har ansetts böra förutom befattningshavare i statens tjänst omfatta lärare vid det statsunderstödda skolväsendet. Vad angår sådan personal av nämnda slag, för vilken avlöningsbestämmelserna icke utformats i anslutning till de för befattningshavare i statens tjänst gällande, har vad i det föregående anförts i fråga om lön med B-avdrag respektive lön enligt minimiregeln i stället ansetts böra avse de andra grunder, som för denna personal tillämpas i fråga om avlöning under tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap såsom värnpliktig respektive såsom anställningshavare i reserven.

13:o) Förlängt bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela särskilda avlöningsföreskrifter vid eventuell övergång till krisadministration. I propositionen nr 294 till 1940 års lagtima riksdag hemställde Kungl. Maj:t bland annat om riksdagens bemyndigande att meddela de särskilda avlöningsföreskrifter, som sammanhängde med övergång till krisadministration. Bemyndigandet skulle avse, förutom rätt att överföra tjänstemän på en särskild temporär krisindragningsstat och besluta om dessa tjänstemäns avlöningsförmåner, jämväl befogenhet att, om och i den mån så befunes lämpligt, föreskriva vissa begränsningar av löneförmånerna till den personal, som bibehölles i tjänstgöring.

Riksdagen biföll propositionen men fann sig därvid böra i princip begränsa fullmakten till att gälla ett budgetår i sänder. Bemyndigandet, som där-

efter förlängts, senast av 1943 års riksdag att gälla under innevarande budgetår, föreslås under nu ifrågavarande punkt skola förlängas jämväl för nästa budgetår.

14:o) **Underlaget för rörligt tillägg.** I en inom andra kammaren av herr *K. E. Hansson* i Skediga väckt motion (II: 467) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att rörligt tillägg och kristillägg icke skall utgå på högre lönebelopp än 6 000 kronor per år.

Motionen har i vad den avser grunderna för kristillägg på förslag av utskottet i dess utlåtande den 14 april 1944, nr 84, blivit av riksdagen avslagen. I detta sammanhang behandlar utskottet motionen i vad den avser rörligt tillägg.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet hänvisa till motionen.

Rörligt tillägg åtnjutes av befattningshavare, å vilka civila avlöningsreglementet m. fl. reglementen äro tillämpliga, och utgår med högst 15 procent å avlöningen, dock ej å belopp, varmed avlöningen överstiger 900 kronor. Kristillägg utgår med för närvarande 16 procent å samma belopp som det rörliga tillägget. Enligt av innevarande riksdag godkända grunder skall dock kristillägget, i den mån dess procentsats överstiger 16, till sin överskjutande del ej beräknas åt högre månadsbelopp än 500 kronor.

Utskottet.

Vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag i förevarande proposition har utskottet beträffande den ovan under punkten 10 berörda frågan om lönetur för vissa häradsskrivare uppmärksammat, att ifrågavarande personals inkomster av tjänsten till mycket stor del härröra från sportler. Det skulle med hänsyn härtill kunna anses onödigt att nu vidtaga den föreslagna jämkningen i gällande bestämmelser om tillgodoräkning av tjänstetid för erhållande av ålderstillägg. Då densamma emellertid får anses påkallad till förhindrande av att ojämnheter i lönesättningen uppkomma vill utskottet emellertid icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

I den under punkten 11 berörda frågan om ersättning åt ordinarie lärare vid folk- och småskoleväsendet vid vikariatstjänstgöring under ferietid ansluter sig utskottet till den av statskontoret uttalade uppfattningen, att lärarna principiellt få anses pliktiga att utan särskild kompensation underkasta sig sådan avkortning av ferierna, som kan finnas vara av behovet påkallad. Från denna utgångspunkt måste utskottet hysa betänkligheter mot förslaget att lärare skola medgivas särskild ersättning för vikariatstjänstgöring å tjänst inom folkskoleväsendet under tid, då läraren åtnjuter ferier å sin ordinarie befattning.

Då förslaget emellertid är avsett att tillgodose ett tillfälligt behov av vikarier och torde komma att äga praktisk betydelse endast under rådande extraordinära förhållanden med militärinkallelser i större omfattning, har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit föranleder ej erinran från utskottets sida.

I motionen II: 467 har framställts förslag till ändrade bestämmelser angående den del av månadslönens belopp, å vilken rörligt tillägg beräknas. Yrkan- det avser även underlaget för kristillägg, men i denna del har motionen i annat sammanhang blivit av riksdagen avslagen.

I anslutning till riksdagens sistnämnda beslut — och under erinran om att ändrade grunder för beräkning av rörligt tillägg icke ha betydelse för de ordinarie tjänstemän, för vilka de av riksdagen godkända avlöningsregle- mentena äro gällande, så länge de kvarstå å nu innehavd befattning — har utskottet ansett sig icke böra tillstyrka motionen till den del densamma avser rörligt tillägg.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag
 - 1) godkänna vid propositionen fogade förslag till kungö- relser om ändring i vissa delar av civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8), militära avlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 275) samt manskapsavlöningsreglementet den 21 juni 1940 (nr 652),
 - 2) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstäm- melse med vad i det föregående förordats
 - a) övergångsvis medgiva undantag från gällande av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda semesterbestämmelser,
 - b) meddela föreskrifter angående reglering av avlöning för beställning på reservstat, som sammanträffar med tjänstepen- sion för beställning på aktiv stat eller med reservpension el- ler däremot svarande engångsbelopp,
 - c) besluta om utbetalning av flygtillägg i vissa fall,
 - d) besluta angående lönetursrätt i vissa fall för härads- skrivare,
 - e) besluta i fråga om ersättning åt ordinarie lärare vid folk- och småskoleväsendet vid viss vikariatstjänstgöring un- der ferietid,
 - f) meddela föreskrifter i fråga om avlöning å civil be- fattning under tjänstledighet för militär tjänstgöring samt
 - g) för budgetåret 1944/45 meddela särskilda avlöningsfö- reskrifter vid eventuell övergång till krisadministration;

II. att motionen II: 467 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 maj 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 142.